

Høringsnotat

Politiavdelingen

Dato: 26. juni 2026

Saksnr: 26/1273

Høringsfrist: 1. oktober 2026

Forslag til forskrift om forenklet forelegg ved befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk og til endringer i politiregisterforskriften (sperring av opplysninger i reaksjonsregisteret)

Innhold

1	Hovedinnholdet i høringsnotatet.....	3
2	Bakgrunn	5
2.1	Stortingets behandling av rusenigheten	5
2.1.1	Behandlingen av forslagene fra regjeringen Solberg	5
2.1.2	Behandlingen av forslagene fra regjeringen Støre	6
3	Forslag til ny forskrift om forenklet forelegg ved befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk	8
3.1	Ordningens anvendelsesområde	8
3.2	Bør utlendinger unntas fra ordningen?	9
3.3	Når kan rusmiddelpåvirkning gjøre vedtakelse uforsvarlig?	10
3.4	Nærmere om de enkelte bestemmelsene i forskriftsforslaget	11
3.4.1	Mengdegrensener.....	11
3.4.2	Bøtesatser.....	14
3.4.3	Inndragning og subsidiær fengselsstraff	16
3.4.4	Unntak – overtredelser som skal behandles som ordinære straffesaker	16
3.4.5	Øvrige bestemmelser.....	18
4	Registrering av opplysninger i reaksjonsregisteret, vandelskontroll.....	18
4.1	Innledning	18

4.2	Gjeldende rett	19
4.2.1	Politiregisterlovens regler om føring av opplysninger i reaksjonsregisteret	19
4.2.2	Politiregisterlovens regler om vandelskontroll	19
4.2.3	Skikkethetsvurderinger med hjemmel i særlov og klarering etter sikkerhetsloven	21
4.2.4	Forenklete forelegg registreres ikke etter dagens praksis	22
4.3	Departementets vurderinger og forslag	23
4.3.1	Videreføring og klargjøring av gjeldende rett	23
4.3.2	Om registrering av forenklete forelegg for befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk	24
5	Sperring av opplysninger i reaksjonsregisteret	26
5.1	Gjeldende rett	26
5.2	Departementets vurderinger og forslag	27
6	Økonomiske og administrative konsekvenser	29
7	Ikrafttredelse	30
8	Forslag til forskrift om forenklet forelegg og forskrift om endringer i politiregisterforskriften	31

1 Hovedinnholdet i høringsnotatet

Justis- og beredskapsdepartementet foreslår i dette høringsnotatet en ny forskrift om forenklet forelegg ved befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk. Forskriften vil være hjemlet i legemiddeloven ny § 31 a, jf. lov 20. juni 2025 nr. 83 om endringer i straffeloven og legemiddeloven (befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk), når denne trer i kraft.

Forslagene som ble lagt frem i Prop. 112 L (2024-2025) og vedtatt ved lov 20. juni 2025 nr. 83 utgjorde del II av regjeringens forebyggings- og behandlingsreform for rusfeltet, og tok for seg de strafferettslige og -prosessuelle sidene ved reformen. Flertallet i justiskomiteen uttalte i Innst. 518 L (2024-2025) at de vedtatte lovendringene ikke kan tre i kraft før det blant annet er fastsatt en forskrift om forenklet forelegg med hjemmel i den nye lovbestemmelsen, se punkt 2.1.2 nedenfor.

Utkastet til forskrift om forenklet forelegg ved befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk som foreslås i dette høringsnotatet, tar utgangspunkt i et innspill fra riksadvokaten, avgitt etter anmodning fra Justis- og beredskapsdepartementet. Utkastet til forskrift er ment å hensynta merknadene fra flertallet i justiskomiteen i Innst. 518 L (2024–2025). Utkastet er for øvrig utformet etter mal av de eksisterende forskriftene for forenklede forelegg hjemlet i vegtrafikkloven § 31 b, vareførselsloven § 12-11 og småbåtloven § 42. I høringsnotatet punkt 3 redegjøres det for riksadvokatens innspill og begrunnelser for de ulike bestemmelsene i utkastet. Dette suppleres av enkelte vurderinger og alternativer fra departementet til mengdegrensener.

Rusenigheten innebærer at befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk og bruk av narkotika, fortsatt vil være straffbart. Strafferammen vil – når lov 20. juni 2025 nr. 83 trer i kraft – være bot eller fengsel inntil 6 måneder, jf. vedtatt endring av legemiddeloven § 31 andre ledd. I legemiddelov ny § 31 a er det gitt hjemmel til å fastsette at overtredelser av nærmere angitt art kan skje ved forenklet forelegg etter faste bøtesatser. For overtredelser som omfattes av ordningen med forenklet forelegg, vil denne reaksjonen være hovedregelen.

Høringsnotatet presenterer to alternative forslag til mengdegrensener, som vil utgjøre den øvre rammen for overtredelser som skal omfattes av ordningen med forenklet forelegg. Heroin foreslås unntatt fra ordningen i begge alternativene. Forskriften gir anvisning på reaksjonen for kurante masseovertredelser, mens det antas at bruk og besittelse av heroin derimot gir grunn til å vurdere om gjerningspersonen har et omfattende og alvorlig rusmiddelproblem eller et hjelpebehov som følge av sin rusmiddelbruk.

I det første alternativet samsvarer mengdegrensene med virkeområdet til legemiddelovens straffebestemmelse. Med disse mengdegrensene vil det kunne gis forenklet forelegg for erverv og oppbevaring av opptil 2 gram kokain og amfetamin/metamfetamin, 15 gram cannabis, 0,5 dl GHB, 1 gram/5 tabletter

MDMA, 3 drypp LSD, 2 kg khat, 25 rusdoser legemidler (opioider og benzodiazepiner) og 20 gram narkotisk sopp.

I det andre alternativet er mengdegrensene lavere. Etter dette forslaget vil det kunne gis forenklet forelegg for erverv og oppbevaring av opptil 1 gram kokain og amfetamin/metamfetamin, 5 gram cannabis, 0,25 dl GHB, 0,4 gram/2 tabletter MDMA, 2 drypp LSD, 500 gram khat, 5 rusdoser legemidler (opioider og benzodiazepiner) og 10 gram narkotisk sopp.

Det foreslås bøtesatser som bygger på innspillet fra riksadvokaten og innebærer fire satser på henholdsvis 1500 kroner, 2000 kroner, 2500 kroner og 3000 kroner, i tillegg til regler om fellesbot på inntil 5 000 kroner ved flere overtredelser. Disse satsene vil sikre et lavt bøtenivå, som forutsatt av stortingsflertallet.

Det foreslås videre en bestemmelse som regulerer når politiet skal unnlate å utferdige forenklet forelegg og i stedet behandle overtredelsen som en ordinær straffesak, jf. utkastet § 5. Dette foreslås å gjelde i saker med personer under 18 år og personer med et omfattende og alvorlig rusmiddelproblem eller et klart behov for helsehjelp som følge av sin rusmiddelbruk. Det foreslås dessuten at forenklet forelegg heller ikke skal utferdiges når «overtredelsen fremstår som særlig graverende eller forholdet av andre grunner vil føre til betydelig høyere straff ved vanlig straffeprosessuell forfølgning». Dette unntaket kan omfatte narkotikabruk i tilfeller hvor siktede har begått en ordensforstyrrelse som vurderes å ha sammenheng med påvirkning av narkotika, overtredelser som fremstår som bevisste provokasjoner, overtredelser i nærvær av barn eller som fremstår som promotering av eller kan oppfattes som en tilskyndelse til narkotikabruk, og overtredelser som skjer på steder og på tidspunkter som er til betydelig sjenanse eller ulempe for andre.

Forenklete forelegg registreres ikke i reaksjonsregisteret, i tråd med langvarig praksis og lovgivers uttalte forutsetninger ved vedtakelsen av politiregisterloven. I høringsnotatet punkt 4.3 foreslås dette klargjort i politiregisterforskriften § 44-4 om reaksjoner og tiltak som skal registreres i reaksjonsregisteret.

I høringsnotatet punkt 5.2 foreslås det endringer i politiregisterforskriftens regler om sperring av opplysninger i reaksjonsregisteret om andre strafferettslige reaksjoner enn forenklet forelegg ved befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk. Forslagene følger opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 1116 (2020-2021), fattet i forbindelse med Stortingets behandling av forslagene fra regjeringen Solberg i Prop. 92 L (2020-2021), og merknadene fra justiskomiteens flertall i Innst. 518 L (2024-2025). På bakgrunn av dette foreslås politiregisterforskriften endret slik at det fremgår at opplysninger om ilagt betinget påtaleunntatelse med særvilkår om oppmøte ved rådgivende enhet for russaker, skal sperres med tilbakevirkning fra 1. juli 2022, da denne reaksjonsformen ble innført.

Opplysninger om andre reaksjoner for befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk foreslås sperret fra ikrafttreddelsen av lov 20. juni 2025 nr. 83. På grunn av endrede forutsetninger, følges ikke anmodningen om sperring først etter tre år

opp. Det legges ikke opp til at de mest alvorlige reaksjonene for overtredelser av legemiddeloven § 31 skal sperres.

2 Bakgrunn

2.1 Stortingets behandling av rusenigheten

2.1.1 Behandlingen av forslagene fra regjeringen Solberg

Stortinget behandlet i 2021 Solberg-regjeringens forslag om å avkriminalisere befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk, se Prop. 92 L (2020-2021) *Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven og straffeloven m.m. (rusreform – opphevelse av straffansvar m.m.)*. Dette forslaget oppnådde ikke flertall i Stortinget.

Storingsbehandlingen endte likevel med enkelte lovendringer om etablering og bruk av kommunale rådgivende enheter for russaker. I tillegg fattet Stortinget 3. juni 2021 fire anmodningsvedtak, jf. Innst. 612 L (2020-2021) og Lovvedtak 148 (2020-2021).

Vedtak nr. 1116 (2020–2021) omhandlet sperring av opplysninger om personer som er ilagt strafferettslige reaksjoner for bruk og besittelse av narkotika til eget bruk i reaksjonsregisteret etter tre år, dersom det ikke forelå gjentagelse. Formålet med å sperre de registrerte opplysningene var å avbøte at straffansvaret for de mindre alvorlige narkotikaovertredselsene ikke ble fjernet. Ved å sørge for at opplysningene ble sperret etter tre år uten gjentagelse, ville disse ikke fremkomme ved vandelskontroll, og dermed ikke hefte ved den registrerte i lang tid.

Forslag til forskriftendringer i tråd med vedtak nr. 1116 (2020-2021) ble sendt på høring 11. februar 2022. Justis- og beredskapsdepartementet foreslo en tilføyelse i politiregisterforskriften § 44-12 første ledd (nytt nr. 3) om at reaksjoner etter legemiddeloven for bruk og besittelse av narkotika til egen bruk, skulle sperres etter tre år.

Parallelt med arbeidet med å følge opp vedtak nr. 1116, ga Høyesterett føringer om endret straffeutmålingspraksis for bruk og besittelse av mindre mengder narkotika. Praksisendringen kom til uttrykk i tre dommer avsagt i april 2022 (HR-2022-731-A, HR-2022-732-A og HR-2022-733-A). Endringen innebar at rusavhengiges erverv, besittelse og oppbevaring av narkotika innenfor bestemte terskelverdier til egen bruk, skulle gi straffutmålingsfrfall etter straffeloven § 61. Påtalemyndigheten fulgte opp dette med å ilegge ubetinget påtaleunntatelse i tilsvarende saker, jf. straffeprosessloven § 79. Høyesterett senket også straffenivået for ikke-rusavhengiges besittelse av små til moderate mengder til egen bruk.

I Prop. 112 L (2024-2025) punkt 2.2, s. 8, viste departementet til følgende:

«Vedtak nr. 1116 er under behandling i departementet. Et forslag til forskriftsendringer har vært på høring, men er foreløpig ikke fulgt opp fordi straffutmålingspraksisen i etterkant av høringen har blitt endret av Høyesterett. Endringer i politiregisterforskriften vil bli vurdert etter at Stortinget har behandlet forslagene som fremmes i denne proposisjonen.»

2.1.2 Behandlingen av forslagene fra regjeringen Støre

Prop. 112 L (2024-2025) ble stortingsbehandlet i juni 2025, jf. Innst. 518 L (2024-2025) og Lovvedtak 118 (2024-2025). I hovedtrekk omfatter lovvedtaket følgende:

- Straffereguleringen av befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk samles i legemiddeloven med en strafferamme på bot eller fengsel inntil seks måneder.
- Nye regler i legemiddeloven som klargjør politiets adgang til å anvende tvangsmidler for å avdekke rusmiddelinntak ved skjellig grunn til mistanke om brudd på straffebestemmelsen.
- En endring i straffeloven som gir adgang til å pålegge inntil tre oppmøter ved de kommunale rådgivende enhetene for russaker i løpet av en periode på inntil tre måneder.
- En ny bestemmelse i politiloven som gir politiet adgang til å henvise personer til enhetene utenfor straffesak, samt endring i helse- og omsorgstjenesteloven som pålegger kommunen å ta imot personer som henvises fra politiet etter denne bestemmelsen.
- En ny bestemmelse i legemiddeloven som åpner for en ordning med forenklet forelegg for de mindre alvorlige narkotikaovertredsene.

Regjeringens forslag om å lovfeste en særskilt reaksjonsordning for personer over 18 år med omfattende og alvorlige rusmiddelproblemer, ble ikke vedtatt i Stortinget. Justiskomiteens flertall ønsket å videreføre den domstolskapte reaksjonsordningen for denne personkretsen som er utpenslet av Høyesterett gjennom rettspraksis, jf. Innst. 518 L (2024-2025) s. 8 og punkt 2.1.1 over.

Regjeringens lovforslag omfattet ikke den vedtatte bestemmelsen i legemiddeloven § 31 a, som åpner for en ordning med forenklet forelegg for de mindre alvorlige narkotikaovertredsene. Justis- og beredskapsdepartementet Justis- og beredskapsdepartementet viste til at spørsmålet ble vurdert i NOU 2003: 15 *Fra bot til bedring: Et mer nyansert og effektivt sanksjonssystem med mindre bruk av straff*, men departementet mente at det var behov for å utrede spørsmålet på nytt, blant annet på grunn av de endrede premissene som forslagene i proposisjonen utgjorde, jf. Prop. 112 L (2024-2025) punkt 4.8.3. I innstillingen viste imidlertid justiskomiteens flertall til at en ordning med forenklet forelegg gir den fordel at den som er mistenkt for overtredselse av straffebestemmelsen i legemiddeloven kan si seg villig til å vedta et forenklet forelegg for dette, slik at saken kan avgjøres på stedet uten at det er behov for rusmiddeltesting.

Flertallet anså det derfor også nødvendig å vedta en hjemmel som åpner for en slik ordning.

Den vedtatte bestemmelsen i legemiddeloven § 31 a lyder:

Kongen kan bestemme at bøteleggelse på stedet eller i ettertid for lovbrudd av nærmere angitt art kan skje ved forenklet forelegg etter faste bøtesatser. I slikt forelegg kan straffebudet og det straffbare forhold betegnes ved stikkord eller på liknende måte.

Forelegget kan omfatte inndragning i tillegg til bot.

Forelegg utskrevet på stedet faller bort dersom det ikke straks vedtas. For forelegg utskrevet i ettertid gjelder straffeprosessloven § 256 nr. 5 tilsvarende. Slikt forelegg faller bort dersom det ikke vedtas innen fristen. Kongen kan gi nærmere regler om framgangsmåten når forelegget utskrives i ettertid.

Påtalemyndigheten kan til gunst for siktede oppheve vedtatt forelegg.

Polititjenesteperson som ellers ikke har foreleggsmyndighet, kan gis myndighet til å utferdige forenklet forelegg.

Kongen gir nærmere regler om bruk av forenklet forelegg og fastsetter bøtesatser og subsidiær fengselsstraff for de forskjellige lovbrudd som ordningen skal omfatte.

Komitéflertallet uttalte i innstillingen at ingen av bestemmelsene i lovvedtaket skal tre i kraft før en ny forskrift om forenklet forelegg i disse sakene er på plass. Også Stortingets anmodningsvedtak 3. juni 2021 nr. 1116 og flertallsmerknadene om sperring i Innst. 518 L (2024-2025) forutsettes fulgt opp ved ikraftsettingen. Disse forutsetningene følges opp med høringen her. Som ledd i oppfølgingen vil Kongens myndighet til å gi forskrift om forenklet forelegg etter legemiddeloven § 31 a bli delegert til Justis- og beredskapsdepartementet.

Ikraftsetting av lovvedtaket forutsetter også en endring i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-9 c, slik at særvilkår om ruskontroll i medhold av straffeloven § 37 første ledd bokstav d, ikke skal kunne gjennomføres hos rådgivende enhet for russaker. Dette er fulgt opp i lov 19. juni 2026 nr. 43 om endringer i brukeromsloven og helse- og omsorgstjenesteloven (målgruppe, driftsavtale og unntak fra krava til brukarromlokala), jf. Prop. 50 L (2025-2026) og Innst. 339 (2025-2026). Endringsloven trer i kraft 1. juli 2026..

Det ble også truffet andre anmodningsvedtak i forbindelse med Stortingets behandling 10. juni 2025 av lovforslagene i Prop. 112 L (2024-2025). I vedtak 961 ba Stortinget regjeringen om å «fremme nødvendige lovendringer slik at relevante offentlige etater har hjemmel til henvisning til frivillig oppmøte hos rådgivende enhet for russaker, og at rådgivende enhet har ansvar for å møte personer som er henvist av slike etater». Denne lovendringen er ikke satt som forutsetning for å sette i verk lovvedtakene fra juni. Vedtaket er til oppfølging i Helse- og omsorgsdepartementet.

Videre nevnes vedtak 960, hvor Stortinget ba om at «regjeringen, innen våren 2026, utreder og sender på høring et lovforslag som sikrer at politiet ikke straffefølger narkotikaovertridelser etter legemiddeloven og mindre alvorlige

overtredelser av straffeloven § 231, der lovbrøyteren yter assistanse, er til stede eller tilkaller nødetater i akutte nødsituasjoner (...)». Justis- og beredskapsdepartementet arbeider med å sende et slikt lovforslag på høring.

3 Forslag til ny forskrift om forenklet forelegg ved befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk

3.1 Ordningens anvendelsesområde

I tråd med den vedtatte § 31 a i legemiddeloven er det bare brudd på straffebestemmelsen i § 31 andre ledd, jf. § 24, som skal kunne gjøres opp ved forenklet forelegg. Dette omfatter erverv og oppbevaring av mindre mengder narkotika til egen bruk. Det er ikke hjemmel for å utferdige forenklet forelegg ved overtredelser av narkotikabestemmelsene i straffeloven, herunder ved innførsel eller overdragelse av narkotika. Disse sakene må derfor håndteres ved vanlig straffeprosessuell forfølgning.

I innspillet til departementet legger riksadvokaten til grunn at ordningen med forenklet forelegg må forbeholdes tilfeller der lovbruddet enkelt kan konstateres, altså der det «ikke er noe å diskutere», jf. Sanksjonsutvalgets NOU 2003: 15 punkt 17.4.1.2 side 265–266. Riksadvokaten gir uttrykk for at forutsetningen er at forenklet forelegg skal ilegges på stedet på grunnlag av tjenestepersonens bevisbedømmelse der og da. Verken de faktiske forhold eller rettsanvendelsen må by på tvil.

Ordningen kommer ikke til anvendelse i sammenhenger hvor det gjelder særlige kontrollregimer rettet mot rusmiddelbruk, for eksempel i vegtrafikken, sml. riksadvokatens brev 9. april 2021 punkt 6.2.

I innspillet til departementet gir riksadvokaten videre uttrykk for at ordningen primært vil være aktuell i situasjoner der «politiet mer eller mindre uventet kommer i møte med åpenlys eller erkjent bruk eller innehav av narkotika». Etter riksadvokatens vurdering kan det muligens her trekkes en sammenligning til situasjoner som oppfyller alternativet «fersk gjerning» i straffeprosessloven § 198 første ledd nr. 2, jf. riksadvokatens rapport «Tvangsmiddelbruk i mindre alvorlige narkotikasaker» (riksadvokatens skriftserie 1/2022) punkt 6.2.2:

«Alternativet 'fersk gjerning' volder i praksis liten tvil, og er som regel benyttet der politiet ved selvsyn observerer åpenlys befatning med formentlig narkotika, for eksempel på åpen gate, eller der en person som politiet av ulike grunner har tatt kontakt med umiddelbart tilstår overfor politiet at han eller hun har narkotika på seg.»

Riksadvokaten viser til at et praktisk typetilfelle er der politiet kommer overfor en person som fremstår som ruset, eller der bruken av narkotika observeres.

Videre presiserer riksadvokaten at ordningen med forenklet forelegg ikke omfatter saker som gjelder befatning med narkotika ment for videresalg, jf. vilkåret om «egen bruk» i legemiddeloven § 31 andre ledd, jf. § 24.

3.2 Bør utlendinger unntas fra ordningen?

EØS-borgere eller andre utlendinger som er omfattet av EØS-rettens regler om fri bevegelighet, vil etter utlendingsloven § 122, som gjennomfører unionsborgerdirektivet artikkel 27, bare kunne bortvises eller utvises dersom de utgjør en virkelig, umiddelbar og tilstrekkelig alvorlig trussel mot grunnleggende samfunnshensyn. Den type overtredelser av legemiddeloven § 31 andre ledd som det nå foreslås at normalt skal straffes med forenklet forelegg, vil i liten grad kunne føre til utlendingsrettslige reaksjoner innenfor rammen av EØS-regelverket. Innføringen av en normalordning med forenklet forelegg for de aktuelle overtredelsene, gjør dette enda klarere.

Når det gjelder tredjelandsborgere som ikke har rettigheter etter EØS-regelverket, har den enkelte stat et langt videre handlingsrom til å bestemme hvilke lovbrudd og hvilke forstyrrelser av offentlig orden mv. som skal kunne føre til utlendingsrettslige reaksjoner. Departementet har bedt riksadvokaten vurdere om utlendinger uten oppholdstillatelse i Norge bør unntas fra ordningen med forenklet forelegg. Dette fordi ordinære forelegg kan føre til utvisning, mens forenklete forelegg ikke gir grunnlag for utvisning, jf. utlendingsloven § 66, jf. utlendingsforskriften § 14-3 sjuende ledd.

Riksadvokaten gir i innspillet til departementet uttrykk for at det er vanskelig å se at ovennevnte utgjør en tilstrekkelig begrunnelse for å unnta den nevnte gruppen fra ordningen:

«Overtredelser av legemiddeloven § 31 gjelder mindre alvorlige forhold og utgjør ingen særskilt krenkelse av norske interesser. Å skille ut en gruppe utlendinger uten oppholdstillatelse fra ordningen fremstår i den forbindelse som et uforholdsmessig strengt tiltak, sett i lys av de grunnleggende prinsippene om at ingen skal utsettes for uforholdsmessig forskjellsbehandling, jf. Grunnloven § 98.»

Departementet gjør oppmerksom på at ordningen med forenklet forelegg også vil kunne få konsekvenser for spørsmålet om bortvisning uten fremtidig innreiseforbud, dersom det ikke er andre holdepunkter for at utlendingen utgjør en trussel mot offentlig orden. Det bør etter departementets syn foretas en nærmere vurdering av om norske samfunnsinteresser taler for å kunne utvise eller bortvise utlendinger som ikke overholder norsk narkotikalovgivning når de er her, selv når det kun er snakk om bruk eller besittelse av mindre mengder.

Etter departementets syn er det i dag ikke behov for å utrede muligheten for et generelt unntak fra forslaget om å benytte forenklete forelegg, for utlendinger uten oppholdstillatelse. Regelverket kan imidlertid gi en tydelig, generell adgang til å vurdere *bortvisning* (uten fremtidig innreiseforbud) i de aktuelle tilfellene, av utlendinger uten oppholdstillatelse. Det høres derfor en ny § 5-1 a i utlendingsforskriften som presiserer at også forenklet forelegg for overtredelse av legemiddeloven § 31 andre ledd kan gi grunnlag for bortvisning etter utlendingsloven § 17 første ledd bokstav g. Departementet bemerker for øvrig at bortvisning i slike tilfeller også kan være aktuelt etter utlendingsloven § 17 første

ledd bokstav l, dersom lovovertrедelsen eller andre omstendigheter gjør at bortvisning er nødvendig av hensyn til blant annet hensynet til offentlig orden eller indre sikkerhet.

Departementet bemerker at det heller ikke fram til nå har vært noen omfattende praksis for å utvise tredjelandborgere som har blitt pågrepet for den type narkotikalovbrudd som nå vil falle innenfor ordningen med forenklet forelegg. Dersom forslagene til forskriftsendringer i dette høringsnotatet blir vedtatt, vil det være opp til politiet og påtalemyndigheten å avgjøre om det i en konkret sak foreligger særskilte forhold som kan tilsi at det ut ifra norske samfunnsinteresser også bør vurderes utvisning, og om det derfor også bør gjøres unntak fra ordningen med forenklet forelegg i det konkrete tilfellet.

3.3 Når kan rusmiddelpåvirkning gjøre vedtakelse uforsvarlig?

Riksadvokaten har i sitt innspill drøftet når rusmiddelpåvirkning kan gjøre vedtakelse uforsvarlig. Drøftelsen gjengis i sin helhet:

«En grunnleggende forutsetning for forenklete forelegg er at vedtakelsen skjer frivillig, og at den enkelte forstår konsekvensene av vedtakelsen, herunder at det gis avkall på retten til å angripe det faktiske grunnlaget for forelegget og retten til å få prøvd saken for domstolen. Dersom den som vedtar forelegget er i en tilstand som fratår eller vesentlig svekker evnen til å forstå foreleggets innhold og rettsvirkninger, vil vedtakelsen etter omstendighetene ikke kunne anses som en bindende viljeserklæring, jf. straffeprosessloven § 259 andre ledd nr. 3 og EMK artikkel 6 nr. 1.

Bruk av rusmidler kan utvilsomt påvirke en persons kognitive funksjoner og situasjonsforståelse, noe som reiser spørsmålet om *når* rusmiddelpåvirkning medfører at en vedtakelse ikke er gyldig etter § 259 andre ledd nr. 3. Problemstillingen er i liten grad behandlet i rettspraksis, men det vurderes som klart nok at rusmiddelpåvirkning etter omstendighetene kan svekke den enkeltes tilstand i en slik grad at vedtakelsen vil være ugyldig.

I NOU 2003: 15 *Fra bot til bedring*, punkt 17.4.1.4, ble det foreslått at ordningen med forenklet forelegg utvides til å omfatte narkotikaovertrедelser i form av erverv, bruk og besittelse av små mengder til egen bruk. Utvalget fremhevet at det kunne tale mot bruk av forenklet forelegg i narkotikasaker at gjerningspersonen i en del tilfeller ville være påvirket av narkotika og derfor befinne seg i en tilstand som ikke gjør vedtakelsen forsvarlig. For å imøtekomme denne innvendingen ble det foreslått å innføre en frist for vedtakelse også hvor et forenklet forelegg ilegges på stedet, slik at vedtakelse kunne skje i ettertid og gjerningspersonen gis mulighet til å områ seg, se utredningen punkt 17.4.1.4 side 269 og punkt 17.4.4 side 276–277. For den nå lovfestede ordningen er det imidlertid lagt opp til at de forenklete foreleggene normalt skal skrives og vedtas på stedet, med en unntaksvis adgang til utskrivning i ettertid med frist for vedtakelse, jf. legemiddeloven ny § 31 a. Den nye bestemmelsen er på dette punkt i samsvar med forskriftshjemlene i vegtrafikkloven § 31 b, vareforselsloven § 12-11 og småbåtloven § 42.

Riksadvokaten mener det er klart at ikke enhver rusmiddelpåvirkning i seg selv er tilstrekkelig til å gjøre en vedtakelse ugyldig. Dette må også gjelde i tilfeller der gjerningspersonen har brukt ulovlige rusmidler. Vurderingen av om den enkelte har en

reell forståelse av hva en vedtakelse innebærer, må skje konkret og i stor grad baseres på den enkeltes fremtoning og atferd. Polititjenestepersonen vil naturligvis ikke ha sikre opplysninger om påvirkningsgraden, og bedømmelsen må skje på grunnlag av opplysninger som er umiddelbart tilgjengelige på stedet. Det avgjørende er om vedkommende fremstår i stand til å motta og forstå informasjon om foreleggets innhold og rettsvirkninger, og til å ta et informert valg om vedtakelse. Er det mulig å føre en adekvat samtale med personen, vil normalt umiddelbar vedtakelse være forsvarlig, med mindre det er holdepunkter for noe annet. Motsatt vil en person som befinner seg i en tilstand som beskrevet i politiloven § 9 fjerde ledd, klart ikke kunne vedta et forenklet forelegg på stedet.

Som utgangspunkt kan den enkeltes erkjennelse av rusmiddelbruk til politiet indikere en viss situasjonsforståelse, men dette kan ikke alene være avgjørende. Det vil være sentralt at polititjenestepersonene tilpasser informasjonen som gis om virkningene av å vedta et forelegg ut fra siktedes tilstand. Prosessen her antas å ha visse likhetstrekk med andre situasjoner der politiet må vurdere om mottakeren forstår det som blir sagt, for eksempel ved pålegg eller andre beslutninger som forutsetter forståelse.

Dersom det er tvilsomt om siktede har forstått konsekvensene av en vedtakelse, bør alternativet som foreslås i utkastet til forskrift § 7 andre ledd benyttes – det vil si at det forenklete forelegget utferdiges i ettertid, med frist for vedtakelse. For at ikke den nye ordningen med forenklet forelegg skal uthules i for stor grad, mener riksadvokaten at dette alternativet som regel bør velges fremfor å iverksette ordinær straffeforfølgning.

Som påpekt i NOU 2003: 15 punkt 17.4.4 må politiet i de tilfeller hvor forenklet forelegg utstedes med en vedtakelsesfrist, være forberedt på at saken kan bli behandlet som en ordinær straffesak med full bevisførsel. Dette kan medføre behov for en viss grad av bevissikring. I all hovedsak antas det at det viktigste beviset er tjenestepersonens observasjon, og at det i en eventuell straffesak vil kunne være behov for ytterligere opplysninger enn det som fremgår av det forenklete forelegget. Tjenestepersonen kan derfor bli nødt å gjøre enkle notater, som senere kan overføres til en egenrapport dersom forelegget ikke blir vedtatt, eller sikre bevis på annen måte. Behovet for dette må vurderes konkret.»

3.4 Nærmere om de enkelte bestemmelsene i forskriftsforslaget

3.4.1 Mengdegrenser

Utkastet til § 1 regulerer hvilke narkotikaovertridelser som kan avgjøres ved forenklet forelegg, dvs. overtridelser av legemiddeloven § 31 andre ledd, jf. § 24 første ledd. Etter femte ledd (nåværende fjerde ledd) straffes forsøk som fullbyrdet overtridelse. Utkastet til § 1 er utformet i to alternativer. I utkastet til alternativ 1 fastsettes det høye og lave mengdegrenser for de ulike stoffene med ulike bøtesatser. De høye mengdegrensene i utkastet til alternativ 1 samsvarer med grensene som regulerer anvendelsesområdet til legemiddelovens straffebestemmelse, med den forskjell at heroin ikke er nevnt. Utkastet til alternativ 2 fastsetter kun én mengdegrense for hvert stoff. Denne samsvarer i hovedsak med de lavere mengdegrensene i alternativ 1. Som det vil fremgå, mener departementet at alternativ 2 er å anbefale.

Forskriften skal ikke gjelde erverv og oppbevaring av øvrige ulovlige rusmidler som det ikke er angitt mengdegrensener for. I slike tilfeller beror det på en skjønnsmessig vurdering om befatning gjelder «en mindre mengde», jf. Prop. 112 L (2024–2025) punkt 9.2 side 83. Dette tilsier at påtalemyndigheten involveres, og at saken behandles som en ordinær straffesak.

I innspillet til departementet skriver riksadvokaten at etter embetets syn:

«... tilsier praktiske og retts tekniske hensyn at mengdegrensene for bruk av forenklet forelegg i hovedsak faller sammen med mengdegrensene til egen bruk som regulerer anvendelsesområdet for legemiddeloven § 31 andre ledd, jf. § 24. Etter lovendringen i 2025 er den strafferettslige reguleringen av befatning med «mindre mengde[r] narkotika til egen bruk» samlet i én straffebestemmelse. Gitt forutsetningen om «egen bruk,» vil det etter riksadvokatens syn komplisere regelverket unødige å operere med flere grenser.»

Det påpekes videre at dersom vilkårene i legemiddeloven § 31 andre ledd, jf. § 24, ikke er oppfylt, vil det naturligvis heller ikke kunne utstedes forenklet forelegg. For det første må det være tale om en «mindre mengde narkotika», jf. de veiledende mengdegrensene i Prop. 112 L (2024–2025) punkt 4.6.3 side 28 (tabell 4.5). For det andre må narkotikaen faktisk være tiltenkt lovbrüterens «egen bruk». Det ordinære strafferettslige beviskravet må være oppfylt for å legge til grunn at formålet er et annet enn egen bruk, se Prop. 112 L (2024–2025) punkt 9.2 side 84 med videre henvisninger. Der det er tvil om formålet bak besittelsen, må denne komme tiltalte til gode, og det må legges til grunn at stoffet faktisk var til egen bruk.

Riksadvokaten vurderer i innspillet til departementet om terskelverdiene for bruk av ordinære forelegg i riksadvokatens rundskriv nr. 2/2014 del V punkt 2 kan danne mønster for forskriften. Dette anses imidlertid ikke aktuelt. Grunnen er at rundskrivets grenseverdier til dels overskrider legemiddelovens mengdegrensener, med den konsekvens at bruk av legemiddeloven § 31 andre ledd, jf. § 24, ofte vil være utelukket. Rundskrivets terskelverdier og legemiddelovens mengdegrensener sammenfaller for så vidt gjelder stoffene kokain, amfetamin/metamfetamin, cannabis, sopp inneholdende psilocin/psilocybin og legemidler (opioider/benzodiazepiner). For LSD, Khat, GHB/GHL og MDMA er rundskrivets terskelverdier høyere. Bare for heroin er terskelverdiene i rundskrivet lavere.

Når det særlig gjelder heroin, foreslår riksadvokaten at dette stoffet holdes utenfor ordningen med forenklet forelegg. Som begrunnelse viser riksadvokaten til følgende:

«Mengdegrensene til egen bruk som regulerer anvendelsesområdet til legemiddeloven § 31 andre ledd, jf. § 24, er angitt i punkt 4.6.3 i proposisjonen. Det fremgår samme sted at styrkegraden av stoffet ikke skal ha betydning for mengdegrensene. Med unntak av heroin er det tale om mengder som etter nåværende praksis normalt vil medføre et ordinært forelegg. Flertallet i justiskomiteen sluttet seg til mengdegrensene på side 6 i innstillingen, men kom til at mengdegrensene for heroin, som i proposisjonen var foreslått satt til 2 gram, skulle settes til 3 gram. Innstillingen inneholder ingen begrunnelse for dette.

Det kan her være grunn til å minne om at mengdegrensene i proposisjonen var ment å få betydning både for om et forhold ble rammet av den foreslåtte straffebestemmelsen, og for virkeområdet til den foreslåtte lovreguleringen av reaksjonsordningen for rusmiddelavhengiges befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk, jf. proposisjonen punkt 4.6.3, side 26 flg. I et slikt perspektiv ville det gitt forholdsvis god mening å heve terskelverdien for heroin av hensyn til de rusmiddelavhengige, ettersom lavere mengdegrensener medfører behov for å oppsøke selgere oftere og med det utsette seg for farlige situasjoner, jf. Foreningen for human ruspolitikk's høringsuttalelse gjengitt i punkt 4.6.2 side 25. Stortinget vedtok imidlertid ikke den foreslåtte lovreguleringen av reaksjonsfastsettelsen for rusmiddelavhengige, slik at dagens domstolskapte reaksjonsordning for rusmiddelavhengige videreføres, jf. innstillingen side 7–9. Presumtivist videreføres da også de veiledende grensene for hvilke mengder som erfaringsmessig innehas til egen bruk, som for heroin utgjør 5 gram, jf. HR-2022-731-A avsnitt 49.

Det er på det rene at heroin ofte misbrukes av tungt rusavhengige, og at selv 3 gram er en forholdsvis betydelig mengde. Et mulig alternativ er derfor å redusere mengdegrensen, for eksempel til 0,5 gram som i rundskriv nr. 2/2014. Det antas imidlertid at all befatning med heroin normalt vil gi grunn til å vurdere om gjerningspersonen er rusavhengig, eventuelt har et hjelpebehov som tilsier at saken bør behandles som en ordinær straffesak. Ettersom justiskomiteen er tydelig på at rusmiddelavhengige og personer med et hjelpebehov ikke skal ilegges forenklet forelegg, jf. innstillingen side 5, mener riksadvokaten at de beste grunner taler for at heroin unntas – uavhengig av mengde. Dette reduserer risikoen for at forenklede forelegg uriktig utstedes til personer som reelt sett er rusavhengige. Forskriften er beregnet på kurante masseovertrædelser, og det antas at heroin i liten grad brukes av typiske rekreasjonsbrukere.»

Riksadvokaten gir i innspillet uttrykk for at det kan vurderes lavere mengdegrensener. Det pekes på at en løsning kan være å begrense forskriften til kun de laveste mengdegrensene for hvert stoff, med eventuelle ønskede justeringer:

«Dette vil da utgjøre den øvre grensen for hvilke mengder til egen bruk som skal omfattes av ordningen med forenklet forelegg. Et argument i favør av denne løsningen er at Stortinget synes å ha forutsatt at straffereaksjonen i så å si alle andre tilfeller som regel skal være betinget påtaleunntatelse med krav om oppmøte hos rådgivende enhet for russaker. At befatning med narkotika i mengder i øvre sjikt av legemiddelovens mengdeangivelser faller utenfor ordningen, gir i et slikt perspektiv god mening, ettersom det i slike tilfeller oftere vil være behov for tett oppfølging og helsehjelp. Selv om riksadvokaten ikke anbefaler dette av grunner som nevnt overfor, vurderes ikke en slik løsning som spesielt betenkelig.»

Riksadvokaten gir i innspillet uttrykk for at det kan vurderes lavere mengdegrensener. Det pekes på at en løsning kan være å begrense forskriften til kun de laveste mengdegrensene for hvert stoff, med eventuelle ønskede justeringer. Dette vil da utgjøre den øvre grensen for hvilke mengder til egen bruk som skal omfattes av ordningen med forenklet forelegg. Et argument i favør av denne løsningen er etter riksadvokatens syn at Stortinget synes å ha forutsatt økt bruk av betinget påtaleunntatelse med krav om oppmøte ved rådgivende enhet for russaker, ved overtrædelser av legemiddeloven. I et slikt perspektiv gir det etter riksadvokatens syn god mening at befatning med narkotika i mengder som ligger i øvre sjikt av legemiddelovens mengdeangivelser faller utenfor ordningen, siden

det i slike tilfeller oftere vil være behov for tett oppfølging og helsehjelp. Selv om riksadvokaten av praktiske og retts tekniske grunner har anbefalt en annen løsning, vurderes ikke et alternativ med lavere mengdegrensener som spesielt betenkelig.

Departementet understreker at vurderingen av hvilke mengder som skal omfattes av ordningen med forenklete forelegg må være bred og sammensatt. Derfor bør også lavere mengdegrensener vurderes, slik også riksadvokaten åpner for.

Departementet viser til at de veiledende mengdegrensene som regulerer anvendelsesområdet til legemiddelovens straffebestemmelse slik den er vedtatt endret, er fastsatt med utgangspunkt i at personer med et omfattende og alvorlig rusmiddelproblem skal kunne erverve og oppbevare en mengde narkotika som dekker deres behov i en rimelig tidsperiode. Dette gjelder for hva som skal anses som en «mindre mengde», som skal falle inn under legemiddeloven § 31 andre ledd etter føringene i Prop. 112 L (2024-2025) punkt 4.6.3. Derfor er mengdegrensene nokså høye, og omfatter et betydelig antall rusdoser.

Denne personkretsen skal imidlertid ikke omfattes av ordningen med forenklet forelegg, jf. utkastet til forskrift § 5 nr. 3. Dette kan tilsi at grensene for hvilke mengder som skal omfattes av ordningen med forenklete forelegg legges lavere ut fra ut fra hensynet til både den allmennpreventive effekten av straffebestemmelsen i legemiddeloven, og for å sikre en effektiv håndhevelse, herunder som ytterligere sikring mot at de med et omfattende og alvorlig rusmiddelproblem eller et klart helsebehov ikke ilegges forenklete forelegg. For høye mengdegrensener vil også kunne innebære at avdekking av det som reelt sett er salgsvirksomhet blir vanskeliggjort, idet dette kan kamufleres som oppbevaring til egen bruk. Slik departementet ser det, vil laveste mengdegrensene i alternativ 1 til utkastet til § 1 være tilstrekkelig til å dekke erverv og oppbevaring til eget bruk for øvrige brukere.

Departementet har på denne bakgrunn utformet et alternativt forslag med lavere mengdegrensener (§ 1 alternativ 2) som legger opp til at det skal kunne gis forenklet forelegg for opptil 1 gram kokain og amfetamin, 0,25 dl GHB/GBL, 0,4 gram/2 tabletter MDMA, 2 drypp LSD, 5 gram cannabis, 500 gram khat, 5 rusdoser legemidler (opioider og benzodiazepiner) og 10 gram narkotisk sopp.

Også i dette forslaget er heroin unntatt fra ordningen med bakgrunn i Riksadvokatens innspill. Departementet ber imidlertid om innspill på om, og eventuelt med hvilke mengdegrensener som burde omfattes dersom heroin skal inntas i ordningen.

3.4.2 Bøtesatser

Riksadvokatens forslag til bøtesatser er, sammen med mengdegrensene, inntatt i utkastet § 1, alternativ 1. Dette alternativet opererer med til sammen fire bøtesatser: 1 500 kroner, 2 000 kroner, 2 500 kroner og 3 000 kroner. Den laveste bøtesatsen er reservert for bruk av narkotika, samt for oppbevaring av noen av de (relativt sett) mindre farlige stoffene i nedre sjikt av mengdene angitt i § 1. Den

høyeste satsen gjelder oppbevaring av de farligste stoffene i øvre sjikt. Ved utformingen av utkastet til bøtesatser er det sett hen til justiskomiteens uttalelse om at bøtesatsene generelt skal holdes lave, jf. innstillingen side 5.

Utkastet legger opp til at satsen for bruk skal være den samme uansett type stoff, og uavhengig av om siktede har brukt ett eller flere stoffer. Ved strafforfølgning av bruk av narkotika skal for øvrig ikke tilhørende erverv og besittelse av brukerdosen påtales i konkurrans, jf. riksadvokatens brev 9. april 2021 punkt 7 nr. 3, som viser til og presiserer riksadvokatens rundskriv nr. 2/2014 del III punkt 2. I tråd med dette utgangspunktet skal det i slike tilfeller bare utmåles bot for bruk. Samtidig skal brukerdosen inndras dersom den helt eller delvis er i behold, jf. utkastet § 3.

Utkastet § 2 gir regler om fellesbot. Lovgiver har bestemt at den nye straffebestemmelsen i legemiddeloven skal gjelde for erverv og oppbevaring av inntil tre stoffer samtidig, og at full mengdegrense skal gjelde for alle stoffene. Ved erverv og oppbevaring av flere typer narkotika til egen bruk i mengder som dels overstiger og dels er innenfor mengdegrensene, vil forholdet imidlertid i sin helhet falle utenfor legemiddeloven § 31 andre ledd, jf. § 24. Se punkt 4.7.3 i proposisjonen. Dette får betydning for forskriftens virkeområde, og det er av pedagogiske hensyn inntatt en særlig regel om dette i utkastet § 5 nr. 4.

Av innspillet til departementet fremgår det at riksadvokaten forstår forarbeidene slik at begrensningen på inntil tre stoffer gjelder for erverv og oppbevaring, ikke for *bruk*. Narkotika som siktede ikke innehar, men kun har inntatt, skal altså ikke regnes med. Selv om proposisjonen tidvis bruker uttrykket «befatning med flere stoffer», jf. for eksempel overskriften i punkt 4.7, er det andre uttalelser som tyder på at begrensningen reelt sett er myntet på tilfeller av erverv og oppbevaring, jf. for eksempel siste avsnitt i punkt 4.7.3, hvor det tales om «erverv og oppbevaring av inntil tre stoffer». Dette stenger for så vidt ikke for at forskriften opererer med en strengere regel. Ettersom det vil være vanskelig å føre fyllestgjørende bevis for hvilke typer narkotika siktede har brukt, gitt forutsetningen om at rusmiddeltesting ikke skal gjennomføres i tilfeller hvor forenklet forelegg utferdiges, jf. punkt 3.2, ser riksadvokaten imidlertid ikke tilstrekkelig grunn til dette. En person som er påvirket av amfetamin, GHB og kokain, og som samtidig oppbevarer noen gram hasj, vil dermed kunne ilegges et forenklet forelegg i medhold av forskriftsutkastet.

For å sikre at bøtenivået holdes lavt, har riksadvokaten i sitt innspill valgt å følge ordningene i forskriftene etter vegtrafikkloven og småbåtloven, hvor høyeste enkeltbot gis fullt ut, mens summen av de øvrige reduseres med 50 %, jf. tredje punktum. Det foreslås videre en regel om at fellesboten ikke skal settes høyere enn 5000 kroner, jf. femte punktum. I merknadene om forenklet forelegg i Innst. 518 L (2024-2025) viste justiskomiteens flertall til at det skal settes en maks grense på fellesbot som ikke er urimelig sammenlignet med de laveste bøtesatsene.

3.4.3 Inndragning og subsidiær fengselsstraff

Etter utkastet § 3 skal inndragning av stoffet skje i tilfeller hvor det utferdiges forelegg for erverv, oppbevaring eller bruk av narkotika, jf. legemiddeloven ny § 31 a andre ledd. En selvsagt forutsetning er at stoffet fortsatt er i behold. Dette vil normalt være tilfelle i situasjoner hvor det er bevismessig grunnlag for forenklet forelegg for erverv eller oppbevaring. Se til sammenligning vareførselsforskriften § 12-11-2 første ledd, som fastsetter at forelegget skal omfatte inndragning av de varer som er innført eller forsøkt innført ulovlig.

Departementet minner for øvrig om at justiskomiteens flertall i Innst. 518 L (2024-2025) uttalte at politiet etter en konkret vurdering bør unnlate å beslaglegge mindre mengder narkotika til egen bruk hvis lovbrøteren er rusmiddelavhengig. Dette gjelder også i tilfeller hvor befatningen med mindre mengder narkotika blir kjent for politiet i forbindelse med utøvelsen av andre politioppgaver.

Utkastet § 4 gjelder fastsettelse av subsidiær fengselsstraff. Etter straffeloven § 55 skal det fastsettes en subsidiær fengselsstraff ved ileggelse av bot. Formålet med den subsidiære fengselsstraffen er å gi siktede et tilstrekkelig motiv til å betale boten, og fengselsstraffens lengde må derfor avpasses etter botens størrelse, jf. NOU 2003: 15 punkt 17.4.3. Den subsidiære fengselsstraffen foreslås satt til én dags fengsel tilsvarende hver hele 1000 kroner. Ettersom fellesboten ikke skal settes høyere enn 5000 kroner, vil dette innebære at den subsidiære fengselsstraffen ikke kan settes høyere enn fem dager.

3.4.4 Unntak – overtredelser som skal behandles som ordinære straffesaker

Utkastet § 5 er en unntaksbestemmelse som regulerer når politiet skal unnlate å utferdige forenklet forelegg og i stedet behandle overtredelsen som en ordinær straffesak. Tilsvarende unntaksbestemmelser er inntatt i forskrift om forenklet forelegg i vegtrafikksaker § 4 og forskrift om forenklet forelegg i fritids- og småbåtsaker § 4.

Nr. 1 angir at forenklet forelegg ikke kan utferdiges dersom det er avklart at siktede ikke vil vedta forelegget. Unntaket får særlig betydning der det er aktuelt å utferdige forelegg i ettertid, jf. utkastet § 7 andre ledd. (Det skal selvsagt heller ikke utferdiges forelegg på stedet dersom det på forhånd er klart at det ikke vil bli vedtatt, og § 7 første ledd andre punktum fastsetter dessuten at forelegg skrevet ut på stedet faller bort dersom det ikke straks vedtas.)

Nr. 2 og 3 fastslår at personer under 18 og personer med et omfattende og alvorlig rusmiddelproblem eller et klart behov for helsehjelp som følge av sin rusmiddelbruk ikke kan ilegges forelegg. Disse gruppene er ikke omfattet av ordningen. Innstillingen gir klare føringer for hvilken straffereaksjon som skal ilegges. Personer under 18 år og personer med hjelpebehov som følge av sin rusmiddelbruk skal som hovedregel møtes med betinget påtaleunntatelse med krav

om oppmøte hos rådgivende enhet for russaker. Det samme gjelder personer som ikke vedtar det forenklete forelegget på stedet.

Når det gjelder personer med et omfattende og alvorlig rusmiddelproblem, følger det av praksis fra Høyesterett at disse normalt skal møtes med ubetinget påtaleunntatelse eller straffutmålingsfracfall, jf. HR-2022-731-A. Justiskomiteen går inn for at denne praksisen skal fortsette, og departementet legger dette til grunn. Begrepet «omfattende og alvorlig rusmiddelproblem» er tilsvarende som i forslaget om en lovfesting og presisering av den gjeldende reaksjonsordningen for rusmiddelavhengige i Prop 112 L (2024-2025). Lovforslaget i proposisjonen ble ikke vedtatt på dette punktet, se Innst. 518 L (2024-2025) side 8, hvor flertallet uttaler at vurderingen av om en person er rusmiddelavhengig fortsatt skal bero på en konkret vurdering i tråd de føringer som følger av Høyesteretts praksis. Når departementet likevel bruker begrepet «omfattende og alvorlig rusmiddelproblem» i utkastet til forskrift, er det for å unngå begreper som «rusavhengig» og «rusmiddelavhengig» i en strafferettslig sammenheng, ettersom de betegner en medisinsk rusmiddellidelse, se også begrunnelsen for valg av begrep i Prop 112 L (2024-2025) punkt 5.6.2.2. Departementet presiserer likevel at begrepet skal forstås på samme måte som «rusavhengig» i HR-2022-733-A avsnitt 23–27. Det vises for øvrig til redegjørelsen for innholdet i begrepet «omfattende og alvorlig rusmiddelproblem» i Prop. 112 L (2024-2025) punkt 5.6.2.1, 5.6.2.2 og særmerknadene til legemiddeloven § 31

Personer med «et klart behov for helsehjelp som følge av sin rusmiddelbruk» er en sekkebetegnelse for personer som ikke når opp til terskelen for rusavhengighet, men som likevel klart har behov for oppfølging og hjelp. Et eksempel kan være en 18-åring som relativt nylig har påbegynt en risikofull bruk av de mest potente narkotiske stoffene og kan være i ferd med å utvikle en skadelig bruk og et mer omfattende rusmiddelproblem. I et slikt tilfelle er vanlig straffeprosessuell forfølgning trolig et bedre alternativ enn et forenklet forelegg som gjøres opp på stedet, blant annet fordi det vil muliggjøre reaksjoner som imøteser et eventuelt hjelpebehov, jf. justiskomiteens forutsetning om at reaksjonen «som hovedregel» skal være betinget påtaleunntatelse med krav om oppmøte hos rådgivende enhet for russaker.

Nr. 4 fastsetter at det ikke kan reageres med forenklet forelegg når øvre mengdegrense i § 1 er overskredet for ett eller flere stoffer som siktede har hatt befatning med. Se kommentaren til § 2.

Nr. 5 angir at forenklet forelegg ikke kan utferdiges når «overtredelsen fremstår som særlig graverende eller forholdet av andre grunner vil føre til betydelig høyere straff ved vanlig straffeprosessuell forfølgning». Et tilsvarende unntak er inntatt i forskriftene etter vegtrafikkloven og småbåtloven. Unntaket vil kunne komme til anvendelse i tilfeller der konteksten knyttet til narkotikaovertredelsen gjør forholdet mer straffverdig, eller der sammenhengen med andre straffbare forhold tilsier en strengere bedømmelse. Unntaket vil for eksempel kunne være aktuelt der

narkotikaovertrædelsen skjer i nærvær av barn eller spres over sosiale medier, på steder og på tidspunkter som er til betydelig sjenanse eller ulempe for andre eller der overtrædelsen på en utilbørlig måte fremstår som promotering av eller kan oppfattes som en tilskyndelse til narkotikabruk. Et annet eksempel er der siktede har begått en ordensforstyrrelse, jf. straffeloven § 181, som synes å ha sammenheng med påvirkning av narkotika. I et slikt tilfelle representerer ikke narkotikabruken utelukkende et privat forhold, men har en nær forbindelse til et lovbrudd som krenker den offentlige ro, orden og sikkerhet. Unntaket vil også kunne fange opp overtrædelser som fremstår som bevisste provokasjoner, for eksempel der siktede begynner å røyke cannabis underveis i en samtale med politiet. Vurderingen må være konkret.

3.4.5 Øvrige bestemmelser

Utkastet § 6 oppstiller visse kompetanse- og innholdskrav. Bestemmelsen er skåret over samme lest som de tilsvarende bestemmelsene i forskrift om forenklet forelegg i vegtrafikksaker § 5, forskrift om forenklet forelegg i fritids- og småbåtsaker § 5 og vareførselsforskriften § 12-11-5.

Utkastet § 7 gir nærmere regler for utferdigelse av forelegg. Bestemmelsen er inspirert av regelen i vareførselsforskriften § 12-11-4. Unntaksvis kan forenklet forelegg utstedes i ettertid. Dette er særlig aktuelt i tilfeller der det fremstår som uklart om siktede fyller vilkårene for å avgi en gyldig viljeserklæring, jf. straffeprosessloven § 259 andre ledd nr. 3.

Utkastet § 8 gir regler om annullering. En tilsvarende regel er inntatt i vareførselsforskriften § 12-11-4. Regelen er myntet på tilfeller der åpenbare feil og unøyaktigheter avdekkes på stedet, typisk når siktede leser igjennom forelegget eller rett etter at det er vedtatt, jf. vilkåret «oppdages i umiddelbar tilknytning til vedtakelsen». Polititjenestepersonen vil da kunne annullere forelegget og utferdige et nytt. Regelen supplerer legemiddeloven ny § 31 a fjerde ledd, som gir påtalemyndigheten adgang til å oppheve et vedtatt forelegg til gunst for siktede.

4 Registrering av opplysninger i reaksjonsregisteret, vandelskontroll

4.1 Innledning

Stortingets anmodningsvedtak fra 2021, lovvedtak fra 2025 og merknader til behandlingen av regjeringens forslag til rusreformen del II gjør det nødvendig med endringer i gjeldende regler om registrering av opplysninger i reaksjonsregisteret.

I dag ilegges forenklete forelegg kun for mindre alvorlige overtrædelser av vegtrafikkloven, småbåtloven og vareførselsloven. Vedtatte forenklete forelegg etter disse lovene registreres ikke i reaksjonsregisteret. I den senere tid er det reist spørsmål ved om denne praksisen er i tråd med ordlyden i politiregisterloven og -forskriften. Departementet har derfor vurdert behovet for å klargjøre regelverket på dette punktet. Departementet ser også behov for å klargjøre at registrering i

reaksjonsregisteret ikke er ensbetydende med at opplysningen også må fremkomme på politiattest.

4.2 Gjeldende rett

4.2.1 Politiregisterlovens regler om føring av opplysninger i reaksjonsregisteret

Det følger av politiregisterloven § 9 at politiet skal føre et reaksjonsregister med opplysninger om fysiske eller juridiske personer som har vært ilagt «straff eller andre strafferettslige reaksjoner». Hva som regnes som straff og strafferettslige reaksjoner, følger av straffeloven §§ 29 og 30. Formålene med registeret er å gi politiet og påtalemyndigheten nødvendig informasjon om strafferettslige reaksjoner og andre avgjørelser eller tiltak som følge av lovbrudd og som grunnlag for vandelskontroll, jf. politiregisterforskriften § 44-1.

Politiregisterforskriften § 44-4 gir en uttømmende liste over tiltak og reaksjoner som skal registreres. Det følger av politiregisterforskriften § 44-4 første ledd nr. 5, 9 og 15 at dom eller vedtatt forelegg på betinget og ubetinget bot, påtaleunntatelse etter straffeprosessloven § 69 og § 70 og dom [...] med straffutmålingsfracfall, skal registreres i reaksjonsregisteret.

De strafferettslige reaksjonene som ilegges for mindre narkotikaovertrедelser etter gjeldende rett og utmålingspraksis er ofte forelegg på bot eller påtaleunntatelse (med eller uten vilkår). Per i dag registreres dermed alle straffereaksjoner for mindre narkotikalovbrudd i reaksjonsregisteret, jf. politiregisterloven § 9, jf. politiregisterforskriften § 44-4.

4.2.2 Politiregisterlovens regler om vandelskontroll

Vandelskontroll innebærer bruk av opplysninger for å vurdere om en fysisk eller juridisk person er egnet for en stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon, jf. politiregisterloven § 2 nr. 12. Vandelskontroll kan bare foretas med hjemmel i lov eller i forskrift gitt i medhold av lov.

Opplysninger som er registrert i reaksjonsregisteret vil kunne brukes som grunnlag for vandelskontroll i form av politiattester, vandelsvurderinger og straffattester, jf. politiregisterloven § 36.

Politiattest utstedes i mottakers interesse, det vil si den som med hjemmel i lov eller forskrift kan kreve fremlagt politiattest, jf. politiregisterforskriften § 28-3 første ledd nr. 4, jf. politiregisterloven § 36 første ledd nr. 1. Det kan dreie seg om en arbeidsgiver, oppdragsgiver eller utdanningsinstitusjon. Begjæring om utstedelse av politiattest må fremsettes av den personen attesten gjelder, jf. politiregisterloven § 44. Siden politiattestløsningen ble satt i drift i april 2014 har 37 618 personer fått utstedt politiattest for et eller flere av formålene som omfatter ansettelsesforhold, oppdrag eller verv der personen har et tillits- eller ansvarsforhold overfor mindreårige, personer med utviklingshemming eller andre

grupper sårbare personer. Oversikt over formålene det i dag utstedes politiattest for fremgår her: [formal-til-soknad-om-politiattest.pdf](#)

Hvorvidt en registrert reaksjon for bruk og besittelse av narkotika skal anmerkes på en politiattest avhenger av flere forhold, blant annet hva slags attest som skal utstedes, hvilken reaksjon personen er ilagt, og gjerningspersonens alder på tidspunktet for lovbruddet.

På ordinære politiattester, jf. politiregisterloven § 40, anmerkes som hovedregel verken mindre alvorlige reaksjoner eller reaksjoner ilagt mer enn tre år før utstedelsen. Forelegg på bot for lovbrudd med øvre strafferamme på fengsel i mer enn 6 måneder oppgis på ordinær politiattest, jf. politiregisterloven § 40 nr. 2 bokstav f. Den nåværende strafferammen for overtredelse av legemiddeloven § 31, jf. 24 er «bøter eller fengsel inntil 6 måneder, eller begge deler», men endres til 6 måneder ved ikrafttredelse av lov 20. juni 2025 nr. 83. Ingen av disse utgjør strafferamme på fengsel i mer enn 6 måneder, og forelegg for overtredelse av legemiddeloven anmerkes dermed ikke på ordinære politiattester.

Påtaleunntakelser med og uten vilkår oppgis ikke på ordinær politiattest, ei heller dom på straffutmålingsfravall, jf. politiregisterloven § 40 nr. 3 bokstav b og g.

På uttømmende politiattest, jf. politiregisterloven § 41, anmerkes som hovedregel alle straffer, andre strafferettslige reaksjoner og andre tiltak som er registrert i reaksjonsregisteret som følge av lovbrudd, uavhengig av hvor langt tilbake i tid de ligger. Når bestemmelsen angir at det kun er opplysninger som er «registrert» i reaksjonsregisteret som skal anmerkes, er dette for å markere at sperrede opplysninger ikke skal tas med, jf. Ot.prp. nr. 108 (2008-2009), punkt 21.7. Forenklede forelegg anmerkes ikke, jf. § 41 nr. 1 bokstav b og politiregisterforskriften § 30-2.

For unge lovbrøyttere under 18 år som ikke har begått alvorlig eller gjentatt kriminalitet, gjelder egne regler om hva som skal anmerkes på uttømmende politiattest, jf. politiregisterloven § 41 nr. 1 bokstav c og politiregisterforskriften § 30-3. Bestemmelsene innebærer at uttømmende politiattest og vandelsvurdering utstedes i samsvar med reglene om ordinær attest, med mindre den unge har begått alvorlig eller gjentatt kriminalitet eller nye lovbrudd innenfor nærmere angitte tidsfrister.

Barneomsorgsattest er en egen form for politiattest for personer som skal ha omsorg for eller oppgaver knyttet til mindreårige. Politiregisterloven § 39 angir hva som skal anmerkes på politiattest for denne personkretsen. Bestemmelsen er ikke i seg selv grunnlag for utstedelse av politiattest. Hjemmelsgrunnlaget for å kreve fremlagt politiattest reguleres i sektorlovgivningen for det enkelte område, men slik at det for områder uten særskilt lovgivning er gitt hjemler i politiregisterforskriften kapittel 34 for innhenting også av barneomsorgsattester. Barneomsorgsattesten er avgrenset utvidende. Det innebærer at det skal anmerkes om personen er siktet, tiltalt, har vedtatt forelegg eller er dømt for nærmere angitte straffebestemmelser. Disse er avgrenset til straffbare handlinger som anses

relevante i forholdet til formålet om å beskytte barn og unge, herunder seksualforbrytelser, volds- og ransforbrytelser og narkotikaforbrytelser. Attesten kan være uttømmende i den forstand at alle straffer, andre strafferettslige reaksjoner og andre tiltak som er registrert i reaksjonsregisteret som følge av lovbrudd i utgangspunktet tas med, samt at det ikke gjelder noen tidsbegrensning bakover i tid og mildere reaksjoner tas med, jf. § 41 nr. 1.

Vandelsvurdering, jf. politiregisterloven § 36 første ledd nr. 2, jf. § 45, gis til en mottaker som har rett til å innhente opplysninger om en person fordi personen er eller vil bli undergitt særlige plikter etter lov. Vandelsvurdering er aktuelt ved innkalling til tjeneste i Forsvaret, jf. forsvarsloven § 59, og ved valg av meddommere, jf. domstolloven § 73, jf. § 72. Det kreves ikke samtykke fra den det gjelder, i motsetning til ved utstedelse av politiattest. På vandelsvurdering anmerkes de samme reaksjonene som på uttømmende politiattest, jf. politiregisterloven § 31 nr. 1 og politiregisterforskriften § 29-3. Det følger av politiregisterforskriften § 30-2 at forenklede forelegg ikke skal fremgå av en vandelsvurdering.

Opplysningene som er registrert i reaksjonsregisteret brukes også som grunnlag for *straffattester* til bruk i straffesak, jf. politiregisterloven § 36 første ledd nr. 3 og § 46. På straffattest anmerkes alle straffer, andre strafferettslige reaksjoner og andre tiltak som følge av lovbrudd. Forenklede forelegg anmerkes likevel ikke, jf. politiregisterforskriften § 38-3.

4.2.3 Skikkethetsvurderinger med hjemmel i særlov og klarering etter sikkerhetsloven

En registrering i reaksjonsregisteret vil kunne få konsekvenser i forbindelse med sikkerhetsklarering eller andre skikkethetsvurderinger med hjemmel i særlov.

Reglene om sikkerhetsklarering finnes i sikkerhetsloven kapittel 8.

Sikkerhetsklarering utføres i form av en personkontroll som har til formål å avklare om personen er sikkerhetsmessig skikket. Vurderingen baseres på en bred gjennomgang av forhold som er relevante for personens pålitelighet, lojalitet og dømmekraft i forbindelse med behandling av gradert informasjon og tilgang til skjermingsverdige objekter og infrastruktur, jf. sikkerhetsloven § 8-4 første og andre ledd. Nasjonal sikkerhetsmyndighet kan med hjemmel i klareringsforskriften §§ 8 og 9 innhente opplysninger fra et bredt spekter av offentlige register, inkludert reaksjonsregisteret, og videreformidle opplysninger fra disse til klareringsmyndighetene. I praksis er ordningen at opplysningene innhentes av Sivil klareringsmyndighet og Forsvarets sikkerhetsavdeling.

Enkelte lover legger til politiet selv å foreta en skikkethetsvurdering, for eksempel ved behandling av søknad om våpenløyve, jf. våpenlova § 16, og ved ansettelse av politipersonell, jf. politiloven § 18. I vegtrafikklovgivningen stilles krav til vandel og skikkethet for å få førerrett og kjøreseddel, jf. vegtrafikkloven § 24 og yrkestransportloven § 37 bokstav c. Vegtrafikkloven § 34 femte ledd hjemler

tilbakekall av førerett dersom personen ikke anses edruelig eller hans vandel for øvrig er slik at han ikke lenger anses skikket til å føre motorvogn.

Opptak til Politihøgskolen krever plettfri vandel og skikkethet, jf. politiloven § 24 b. Politihøgskolen har tidligere hatt nulltoleranse for narkotika ved opptak til skolen. Skolens styre vedtok imidlertid i september 2025 at personer som begår et lovbrudd som omfattes av den nye ordningen med forenklet forelegg i legemiddeloven vil kunne søke og komme inn på Politihøgskolen dersom det har gått minst tre år fra tidspunktet for overtredelsen. Endringen ble besluttet som følge av den vedtatte rusenigheten.

Oppsummert vil ingen av dagens straffereaksjoner for bruk og besittelse av mindre mengder narkotika til egen bruk anmerkes på ordinære politiattester. Alle reaksjonene vil likevel oppgis på uttømmende politiattester (unntatt påtaleunntakelser ilagt person som var under 18 år på gjerningstidspunktet og som ikke har begått nye lovbrudd), vandelsvurderinger og straffattester. Samtlige reaksjoner for mindre alvorlige narkotikaovertridelser vil også kunne inngå i politiets skikkethetsvurderinger og klareringsmyndighetens vurderinger av sikkerhetsmessig skikkethet etter sikkerhetsloven.

4.2.4 Forenklete forelegg registreres ikke etter dagens praksis

Bot ilagt ved forenklet forelegg er å anse som straff på lik linje med andre bøter. Hjemlene for forenklete forelegg finnes i enkelte særlover, med nærmere regulering i forskrift. Forenklete forelegg kan i dag utstedes i henhold til vegtrafikkloven § 31 b, vareførselsloven § 12-11 og småbåtloven § 42.

Det er langvarig praksis for at forenklete forelegg ikke registreres i reaksjonsregisteret, idet disse foreleggene ikke er blitt ansett omfattet av opplistingen i politiregisterforskriften § 44-4, jf. politiregisterloven § 9.

Dagens praksis viderefører ordningen som fulgte av den tidligere strafferegistreringsloven, som ikke ga hjemmel for å registrere forenklete forelegg i datidens bøtere register. En slik videreføring var anbefalt av Politiregisterutvalget, som drøftet spørsmålet om registrering av forenklete forelegg i NOU 2003: 21 *Kriminalitetsbekjempelse og personvern*, punkt 15.9.4.3. Utvalget viste til at hensikten med å innføre ordningen med forenklet forelegg var at forholdsvis små overtredelser skulle kunne gjøres opp på stedet, og at tjenstepersonen skulle kunne ilegge straffen etter et forhåndsfastsett bøtenivå. Det ble antatt å være en forutsetning for å lykkes med en slik ordning at forenklet forelegg ikke ble anmerket som overtredelse på rullebladet, og at boten ikke ble registrert i datidens bøtere register. Videre ble det vist til at manglende registrering utgjorde et ikke uvesentlig insentiv til at skyldige valgte å vedta et forenklet forelegg, jf. NOU 2003: 21 punkt 17.4.6.

Politiregisterutvalget understreket også at det var en forutsetning fra Stortingets side da ordningen med forenklete forelegg ble innført i vegtrafikkloven at disse

reaksjonene ikke skulle anmerkes på senere attester. Utvalget anbefalte at forenklede forelegg heller ikke skulle registreres i politiets reaksjonsregister, men uten at dette ble foreslått lovfestet.

Også i Ot.prp. nr. 108 (2008-2009) om lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven), punkt 12.6.1, antas det å være en forutsetning for å lykkes med den eksisterende ordningen med forenklede forelegg at disse ikke anmerkes som overtredelse på rullebladet. Dette har blitt lagt til grunn i praksis siden politiregisterloven ble vedtatt. Forenklede forelegg registreres kun hos Innkrevingsmyndigheten (tidligere Statens innkrevingsentral) for innkrevingsformål.

Vedtatte forenklede forelegg etter vegtrafikkloven § 31 b som medfører prikkbelastning etter forskrift om prikkbelastning § 2, registreres i Statens vegvesens førerkortregister (Autosys), jf. forskriften § 3 første ledd. Politiet kan foreta dirktesøk i Autosys for blant annet politimessige formål, jf. vegtrafikkloven § 43 b andre og tredje ledd, herunder for å fange opp gjentakende overtredelser som medfører prikkbelastning. Personer som skal ilegges tap av førerrett som følge av prikkbelastning får utstedt alminnelig forelegg etter straffeprosesslovens regler, eventuelt tas tap av førerrett med som en del av påstanden i en hovedforhandling som følge av tiltale. Ileggelse av åtte prikker eller mer i løpet av tre år medfører tap av førerrett, jf. forskriften § 4. Åtte prikker får dermed den virkning at forholdet behandles som en ordinær straffesak, registreres i reaksjonsregisteret og fremgår ved vandelskontroll etter gjeldende regler.

4.3 Departementets vurderinger og forslag

4.3.1 Videreføring og klargjøring av gjeldende rett

Politiregisterloven § 9 pålegger politiet å føre et reaksjonsregister med opplysninger om «straff eller andre strafferettslige reaksjoner». Etter departementets syn må ordlyden, i lys av forarbeidene og fast forvaltningspraksis, tolkes innskrenkende, slik at bøter ilagt ved forenklede forelegg ikke skal føres i reaksjonsregisteret. «Vedtatt forelegg» må således forstås som å omfatte ordinære forelegg som utstedes av påtalemyndigheten etter reglene i straffeprosessloven.

Departementet ser uansett at det er behov for å klargjøre regelverket på dette punktet, slik at det tydelig fremkommer at bot ilagt ved forenklet forelegg ikke skal registreres i reaksjonsregisteret. Departementet ser ikke at det er grunn til å foreta noen vurdering av om gjeldende *registreringspraksis* for forenklede forelegg for overtredelser av vegtrafikkloven, vareførselsloven og småbåtloven bør endres.

Klargjøring av regelverket bør fortrinnsvis skje ved at det gjøres et unntak for bot ilagt ved forenklet forelegg i politiregisterloven § 9, kombinert med en presisering av unntaket i politiregisterforskriften § 44-4 første ledd nr. 5. Med dette bortfaller

i prinsippet behovet for de pedagogisk begrunnede unntakene som i dag fremgår av loven §§ 40 og 41 og forskriften §§ 30-2 og 38-3.

Departementet legger opp til at behovet for klargjøring i første omgang følges opp ved at det i politiregisterforskriften § 44-4 nytt andre ledd presiseres at bot ilagt ved forenklet forelegg ikke omfattes av første ledd nr. 5. Denne forskriftsendringen vil kunne tre i kraft samtidig med lov 20. juni 2025 nr. 83.

4.3.2 Om registrering av forenklede forelegg for befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk

Opplysninger fra straffesaker om personers bruk og besittelse av narkotika har hittil blitt brukt til en rekke ulike formål. Opplysningene har som nevnt over blitt brukt i forbindelse med sikkerhetsklareringer og i flere av politiets forvaltningsoppgaver, blant annet i edruelighetsvurderinger knyttet til tillatelser fra det offentlige til å inneha våpen eller føre motorvogn, se NOU 2019: 26 punkt 18.2.1. Videre har ilagt straff for narkotikalovbrudd fremgått av politiattester, som brukes i en rekke vandelsvurderinger. Opplysninger om straff for bruk av narkotika har også hatt betydning som et straffeskjerpene moment ved nye overtredelser, jf. straffskjerpelsesbestemmelsen i straffeloven § 77, bokstav k om gjentatte straffbare handlinger. Dette var bakgrunnen for at Sanksjonsutvalget i NOU 2003: 15 foreslo registrering av vedtatte forenklede forelegg i narkotikasaker, se utredningen punkt 17.4.6 og 17.4.1.4. Hvorvidt en person er straffet for mindre narkotikaovertrædelser, er også noe som kan ha bevismessig betydning i andre narkotikasaker eller straffesaker om andre lovbrudd.

I innspillet til departementet med utkast til ny forskrift, har riksadvokaten ikke funnet grunn til å foreslå noen form for registrering av forenklede forelegg slik også Justiskomiteen i Innst XX har lagt til grunn. Riksadvokaten har imidlertid vurdert om det kan være grunnlag for en registrering av gjentakelser for å klarlegge de som har et *hjelpebehov*, og dermed er ment å falle utenfor ordningen med forenklet forelegg.

Etter riksadvokatens vurdering er det imidlertid usikkert om registrering av ilagte forenklede forelegg er egnet til å avdekke et hjelpebehov. Det er på det rene at en stor andel rusmiddelbruk ikke blir avdekket, og personer som ikke tidligere er ilagt forenklede forelegg kan likevel klart ha et hjelpebehov. Tilsvarende vil personer kunne være ilagt flere forenklede forelegg uten å ha et hjelpebehov. Etter riksadvokatens oppfatning vil et eventuelt hjelpebehov primært avdekkes på andre måter enn gjennom en oversikt over antall ilagte forenklede forelegg. Andre lovovertrædelser der rusmidler er involvert, for eksempel rusmiddelpåvirket kjøring, vil fortsatt registreres, og kan i så måte kaste lys over et eventuelt hjelpebehov. Videre antas det at personer som påtreffes hyppig og tidligere har blitt ilagt forenklede forelegg, vil kunne opplyse om sitt forhold til rusmidler på forespørsel eller på eget initiativ. Dette vil for øvrig gi politiet mulighet til å

vurdere om personene skal henvises til frivillig oppmøte hos kommunal rådgivende enhet for russaker, jf. den vedtatte bestemmelsen i politiloven § 9 a.

I Prop. 92 L (2020-2021) punkt 12.4 drøftet departementet om informasjon om ilagte pålegg om oppmøte for rådgivende enhet for narkotikasaker skulle registreres for bruk i vandelskontroll. Departementet foreslo ingen endringer i politiregisterlovens regler om registrering og vandelskontroll, fordi slike pålegg ikke er en straffereaksjon og dermed ikke *kan* registreres i reaksjonsregisteret. I drøftelsen ble det imidlertid vist til at flere høringsinstanser var bekymret for konsekvensene for samfunnssikkerheten dersom opplysninger om ulovlig bruk av narkotika ikke skulle fremgå av vandelsvurderinger. Departementet viste til arbeidsrettslige regler om pliktmessig avhold og kontroll av ansatte og yrkesutøvere, samt til helsepersonells varslingsplikt i tilfeller hvor en pasient med førerkort for motorvogn eller sertifikat for luftfartøy, over tid ikke oppfyller de helsemessige kravene som stilles. Disse reglene ble vurdert som tilstrekkelige for å ivareta samfunnssikkerheten. Samtidig påpekte departementet at bruk av narkotika kan ha betydning for samfunnssikkerheten selv om forholdet er mindre alvorlig og ikke kan straffes. En måtte derfor eventuelt finne alternative løsninger på samfunnsområder der hensynet til sikkerhet var så tungtveiende at det var behov for en annen form for kontroll.

Disse vurderingene mener departementet står seg også når reaksjonsformen er forenklete forelegg.

Departementet finner imidlertid å påpeke at kontrollbehov som knytter seg til sikkerhetsklarering kan ivaretas gjennom innhenting av opplysninger fra Innkrevingsmyndigheten i Skatteetaten. Forskrift 20. desember 2018 nr. 2054 om sikkerhetsklarering og annen klarering (klareringsforskriften) gir i § 8 første ledd bokstav c hjemmel for Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) til å innhente og videreformidle opplysninger fra Skatteetatens registre til klareringsmyndighetene. Bestemmelsen anses å gi hjemmel til innhenting av opplysninger om ilagte forenklete forelegg i narkotikasaker som registreres og lagres hos Skatteetatens Innkrevingsmyndighet. Klareringsmyndighetene vil dermed også uten registrering i reaksjonsregisteret kunne få opplysninger om vedtatte forenklete forelegg til bruk for sikkerhetsklarering, også forenklete forelegg som utstedes etter de gjeldende reglene. Skulle lovgiver komme til at det er nødvendig at andre innstaser har behov for slike opplysninger kan tilsvarende hjemmel til å hente ut opplysninger fra Innkrevingsmyndigheten om forenklete forelegg til bruk i sine vandels- og skikkethetsvurderinger gis etter særlov.

5 Sperring av opplysninger i reaksjonsregisteret

5.1 Gjeldende rett

Politiregisterloven § 50 første ledd fastslår at opplysninger ikke skal lagres lenger enn det som er nødvendig for formålet med behandlingen. Deretter skal de slettes, sperres eller arkiveres.

Sperring innebærer at opplysningene markeres for å begrense den fremtidige bruken av dem, jf. definisjonen av sperring i § 2 nr. 10. Sperring av opplysninger kan blant annet skje når hensikten er å begrense den fremtidige bruken med hensyn til et nærmere bestemt formål, mens opplysningene fortsatt skal kunne brukes til andre formål. Som eksempel nevner forarbeidene (Ot.prp. nr. 108 (2008-2009), punkt 21.8, merknaden til § 52) at opplysninger i reaksjonsregisteret sperres fordi de ikke lenger skal vises på politiattester, men der de fortsatt skal kunne brukes til andre formål som for eksempel andre former for vandelskontroll, sikkerhetsklarering eller politimessige formål.

I politiregisterforskriften er det gitt nærmere regler om hvilke opplysninger i reaksjonsregisteret som skal sperres. Det følger av politiregisterforskriften § 44-12 at opplysninger om mindre alvorlige, eldre forhold skal sperres i reaksjonsregisteret etter en viss tid så fremt det ikke begås nye lovbrudd, uavhengig av personens alder på gjerningstidspunktet. Bestemmelsen innebærer et unntak fra hovedregelen om at ilagte strafferettslige reaksjoner skal vises på uttømmende attest uten tidsbegrensning. Ilagt bot sperres etter 15 år, mens annen ilagt reaksjon enn bot for lovbrudd med øvre strafferamme på fengsel inntil 3 år, sperres etter 20 år. Begrunnelsen for bestemmelsen er at de hensyn som ligger til grunn for reglene for unge lovbytere, til en viss grad også gjør seg gjeldende for alle andre, se omtalen i kongelig resolusjon 20. september 2013 nr. 1097 punkt 7.11.1.

For unge lovbytere under 18 år er det som nevnt i punkt 3.2.2 gitt egne regler om utstedelse av uttømmende politiattest i politiregisterforskriften § 30-3. Femte ledd gir ved henvisning til politiregisterloven § 40 regler om når ilagte reaksjoner skal sperres, slik at de ikke lenger vil anmerkes på noen form for politiattest. Særreglene for unge lovbytere ble innført på bakgrunn av et anmodningsvedtak fra Stortinget. Hensikten var at ilagte straffer ikke skulle forfølge unge lovbytere livet ut.

Opplysninger som sperres fordi de ikke skal brukes til vandelskontroll kan bare brukes til politimessige formål, jf. politiregisterforskriften § 15-4. «Politimessige formål» er definert i politiregisterloven § 2 nr. 13, og omfatter a) politiets kriminalitetsbekjempende virksomhet, herunder etterforskning, forebyggende arbeide og ordenstjeneste, og b) politiets service- og bistandsfunksjon, samt føring av vaktjournaler.

Politiet vil således fortsatt ha tilgang til opplysningene for bruk til disse formålene, men de vil ikke fremkomme på noen former for vandelskontroll etter politiregisterloven § 36. Det er presisert i kongelig resolusjon 20. september 2013 nr. 1097 punkt 7.4.4 at disse opplysningene heller ikke kan brukes til politiets egne skikkethetsvurderinger eller for utlevering til andre formål enn politimessige formål.

5.2 Departementets vurderinger og forslag

Anmodningsvedtak nr. 1116 (2020–2021) lyder slik:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at opplysninger i reaksjonsregisteret om personer som er ilagt strafferettslige reaksjoner for bruk og besittelse av narkotika til eget bruk, sperres etter tre år. Sperring forutsetter at det ikke er registrert flere straffbare forhold i den aktuelle perioden.»

Anmodningsvedtaket var, slik departementet forstår det, ment å avbøte det faktum at bruk og besittelse av mindre mengder narkotika ikke ble avkriminalisert. Forutsetningene er endret i kraft av lovvedtak nr. 118 (2024–2025) og innføringen av en ordning med forenklet forelegg. I utgangspunktet vil dermed antallet ilagte strafferettslige reaksjoner som registreres i reaksjonsregisteret reduseres. Dette ble tatt i betraktning under justiskomiteens behandling av ordningen med forenklet forelegg for mindre alvorlige narkotikaovertridelser. I Innst. 518 L (2024–2025) forutsatte komiteens flertall at

«verken personer som var under 18 år da den betingede påtaleunntatelsen ble gitt, eller voksne som har fått betinget påtaleunntatelse, skal komme dårligere ut enn voksne som vedtar forenklet forelegg, med hensyn til registrering. Flertallet legger derfor til grunn at ved illeggelse av betinget påtaleunntatelse med særvilkår om oppmøte ved rådgivende enhet for russaker må den registrerte opplysningen sperres umiddelbart etter registreringen.»

Flertallet viste videre til at

«av hensyn til likebehandling må registrerte opplysninger om slik reaksjon som er ilagt etter andre bestemmelser før ikrafttredelse av bestemmelsene foreslått i denne innstillingen, også sperres ved nevnte ikrafttredelse. Dette må hensyntas i regjeringens oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak om sperring av mindre narkotikalovbrudd på uttømmende politiattest etter tre år når det ikke foreligger gjentakelse.»

Departementet legger til grunn at formålet med føringene fra Stortinget i innstillingen er å likebehandle de ulike gruppene som er ilagt påtaleunntatelser for bruk og besittelse av narkotika til egen bruk med tanke på anmerkning på politiattest, med gruppen som vil bli ilagt forenklete forelegg fra lov 20. juni 2025 nr. 83 trer i kraft.

Reaksjoner mot personer under 18 år for overtrjedelse av legemiddeloven skal allerede sperres etter reglene i politiregisterforskriften § 30-3 femte ledd, jf. politiregisterloven § 40. Av bestemmelsen følger at reaksjon som ikke lenger skal anmerkes etter tidsbegrensningene for ordinær politiattest, skal sperres. En enkelt overtrjedelse av legemiddeloven vil for denne gruppen normalt føre til en betinget

eller ubetinget påtaleunntatelse etter gjeldende rett. Så fremt personen ikke har begått gjentatt eller alvorlig kriminalitet, jf. andre ledd, vil opplysningene sperres, ettersom påtaleunntatelser ikke skal anmerkes på ordinær politiattest, jf. politiregisterloven § 40 nr. 3 bokstav b. Departementet legger til grunn at reaksjoner for overtredelse av legemiddeloven § 31, jf. § 24 fremdeles bør telle med i vurderingen av om personen har begått gjentatt kriminalitet, selv om opplysningene sperres. Departementet imøteser synspunkter fra høringsinstansene. Uttalelsene i Innst. 518 L (2024–2025) knytter seg til personer som henholdsvis *er* ilagt påtaleunntatelse med særvilkår om oppmøte for rådgivende enhet for russaker etter legemiddeloven og straffeloven § 231, og som *blir* ilagt denne reaksjonen etter den vedtatte lovendringen. Reaksjonsformen betinget påtaleunntatelse med særvilkår om oppmøte ved rådgivende enhet for russaker ble innført ved lov 18. juni 2021 nr. 117 om endringer i straffeloven. Endringsloven trådte i kraft 1. juli 2022. Departementet legger på bakgrunn av komitéflertallets merknader til grunn at sperring må omfatte opplysninger om alle slike reaksjoner ilagt etter ikrafttredelsen av endringsloven. Dette foreslås fastslått i politiregisterforskriften § 44-12 første ledd nytt nr. 3, sammenholdt med forslaget til § 86-6 om tilbakevirkning fra 1. juli 2022. For å sikre likebehandling er det relevant å vurdere tilbakevirkende sperring av opplysninger om alle påtaleunntatelser ilagt for overtredelser av legemiddeloven og straffeloven § 231 i samme tidsrom, eventuelt alle betingede påtaleunntatelser. Departementet imøteser høringsinstansenes syn på dette.

En naturlig forståelse av anmodningsvedtak nr. 1116 (2020–2021), i lys av endringene i regelverket som følger av Stortingets lovvedtak og føringer fra 2025, er at også opplysninger om de øvrige reaksjonsformene ved befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk skal sperres fra ikrafttredelsen av lovvedtaket. Det synes best i samsvar med intensjonen i vedtaket, som ikke skiller mellom ulike reaksjonsformer. Det vil bety at opplysninger om ilagte ubetingede påtaleunntatelser eller straffutmålingsfracfall og betingede påtaleunntatelser med andre særvilkår enn oppmøte ved kommunal rådgivende enhet for russaker, skal sperres. Strafferammen i legemiddeloven § 31 omfatter også alminnelig forelegg, betinget og ubetinget fengsel, samfunnsstraff og ungdomsstraff eller ungdomsoppfølging. Departementet legger til grunn at vedtaket om sperring ikke er ment å omfatte disse mer alvorlige reaksjonsformene, da dette presumptivt er reaksjoner som er ønskelig at skal registreres og fremgå av ulike former for vandelskontroll.

I lys av enigheten i Innst. 518 L (2024–2025) legger departementet til grunn at treårsfristen i vedtak nr. 1116 ikke lenger er aktuell. En treårsfrist vil innebære at opplysninger om alle andre reaksjonsformer enn forenklet forelegg og påtaleunntatelse med særvilkår om oppmøte ved rådgivende enhet for russaker vil kunne anvendes ved vandelskontroll og politiets øvrige kontrolloppgaver i tre år, forutsatt at det ikke er registrert flere straffbare forhold i den aktuelle perioden.

Dette vil innebære en forskjellsbehandling som nå kan fremstå som utilsiktet dersom målet er likebehandling i relasjon til registrering og anmerkning på politiattest, særlig overfor personer som ilegges ubetingede påtaleunntatelse og straffutmålingsfravall. Forskriftsutkastet § 5 åpner for vanlig straffeforfølgning når overtredelsen av ulike grunner vurderes å kvalifisere til en betydelig strengere straff enn forenklet forelegg.

Departementet legger for øvrig til grunn at en bestemmelse om sperring av opplysninger om andre reaksjonsformer enn ilagt påtaleunntatelse med særvilkår om oppmøte for rådgivende enhet for russaker, der komitéflertallet oppfattes å ha lagt tilbakevirkning til grunn, ikke skal gis tilbakevirkende kraft. Registrerte opplysninger om andre straffereaksjoner for overtredelser før ikrafttredelsen av lov 20. juni 2025 nr. 83 vil dermed fortsatt kunne legges til grunn for vandelskontroll. Høyesteretts omlegging av straffutmålingspraksis for personer med omfattende og alvorlige rusmiddelproblemer medførte ikke at tidligere reaksjoner for bruk og besittelse ble sperret i registeret, og det ble heller ikke foreslått i departementets tidligere høring av forslag til oppfølging av vedtaket.

Det følger allerede av politiregisterforskriften § 44-11 at opplysninger som er sperret etter § 44-12 bare kan brukes til politimessige formål, jf. punkt 5.1. Tilgangen til de sperrede opplysningene vil dermed kunne brukes til søk for å oppdage gjentatt rusmiddelbruk som kan føre til alminnelige straffereaksjoner. Søket kan også resultere i en ny vurdering av om personen har et omfattende og alvorlig rusmiddelproblem og skal ilegges ubetinget påtaleunntatelse. Opplysningene vil imidlertid ikke fremkomme på politiattest.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Innføringen av en ordning med forenklet forelegg må anses å ville effektivisere politiets arbeid med overtredelser av straffebestemmelsen i legemiddeloven, Ordningen kan redusere behovet for rusmiddeltesting og analyse, og for videre etterforskning og påtalemessig oppfølging. Det vil i utgangspunktet heller ikke være grunnlag for pågrepelse. På den andre siden kan ordningen påvirke politiets ivaretagelse av andre kontrolloppgaver, fordi opplysninger om befatning med mindre mengder narkotika som resulterer i foreklede forelegg ikke vil være registrert i reaksjonsregisteret, jf. punkt 4.3.2. Det er foreløpig vanskelig å anslå omfanget av ordningen og betydningen for politiets oppgaveutførelse.

Utstedelse av foreklede forelegg for bruk av narkotika innebærer en ny reaksjonsform, hvor myndigheten legges til polititjenestepersonell. Det er flere skjønsmessige momenter som må vurderes, bl.a. graden av rusmiddelpåvirkning, omfang av rusmiddelproblem og ev. behov for helsehjelp. Det vil være nødvendig med en grundig opplæring av aktuelle mannskaper. Opplæringen kan imidlertid ikke planlegges og gjennomføres før forskriftens innhold er endelig klart. Det antas også å dukke opp en del praktiske og juridiske problemstillinger i etterkant av ikrafttredelsen som må svares ut lokalt. Det vises til erfaringen med innføring

av omvendt voldsalarm og viktigheten av opplæring for et godt implementeringsløp.

Det må utvikles en ny løsning for ileggelse av forenklet forelegg etter legemiddelloven. En digital løsning vil tilrettelegge for god notoritet for vurderingene som foretas. En digital løsning antas også å kunne tilrettelegge for god informasjon til bruk i de skjønsmessige vurderingene.

Kostnader og utviklingstid er ikke estimert. Grove og foreløpige anslag indikerer en utviklingstid på et knapt halvår regnet fra oppstart, og kostnader på minimum 5 MNOK.

Tjenestebiler må trolig også utstyres med bærbar vekt for nøyaktig veiing av narkotikaen. Kostnadene til slikt utstyr antas å være nokså begrensede. Dersom en vekt ikke skulle være tilgjengelig på stedet, vil tvilen måtte komme siktede til gode, både med hensyn til om man er innenfor øvre grense, og i forbindelse med skillet mellom de to foreslåtte bøtenivåene i 1 § bokstav b.

Når det gjelder type stoff, vil det sannsynligvis ikke la seg sikkert avklare uten å analysere stoffet først, noe som ikke er aktuelt innenfor rammen av ordningen. Det antas likevel at tjenestepersonellet vil ha visse holdepunkter basert på stoffets utseende, lukt og konsistens og opplysninger fra siktede selv. Også her bør tvilen komme siktede til gode.

Ordningen med forenklet forelegg vil forutsetningsvis effektivisere håndhevelsen av saker om befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk, både for politiet og påtalemyndigheten og for overtrederen selv. Det er per i dag vanskelig å anslå den samlede effekten for straffesakshåndteringen. Vanskelige avgrensningsspørsmål vil i hvert fall i en overgangsperiode kunne påvirke effektiviteten. Slike spørsmål kan for eksempel oppstå for vurderinger av vedtakelseskompetanse på grunn av rusmiddelpåvirkning, og rundt adgangen til personransakelse og andre tvangsmidler.

Forslaget om sperring av opplysninger om betinget påtaleunndlatelse med vilkår om oppmøte ved rådgivende enhet for russaker med tilbakevirkning fra 1. juli 2022 vil innebære at opplysningene må gjenfinnes i reaksjonsregisteret og sperres etterfølgende. Departementet har ikke oversikt over hvor mange personer som er ilagt denne reaksjonsformen etter at ordningen ble innført, men antar at omfanget er håndterbart.

7 Ikrafttredelse

Forskrift om forenklet forelegg for befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk skal tre i kraft sammen med lov 20. juni 2025 nr. 83 og endringene i politiregisterforskriften. Det er ønskelig med samlet ikraftsetting av lov- og forskriftsbestemmelsene så raskt som praktisk mulig. Politiet vil imidlertid ha

behov for en viss periode til praktisk tilrettelegging og opplæring etter at forskrift om forenklet forelegg er fastsatt og før den kan tre i kraft.

8 Forslag til forskrift om forenklet forelegg og forskrift om endringer i politiregisterforskriften

Forslag til forskrift om forenklet forelegg ved befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk

Fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet med hjemmel i lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler mv. § 31 a.

Alternativ 1:

§ 1 Narkotikaovertrædelser som kan avgjøres ved forenklet forelegg

Overtredelse av legemiddelloven § 31 andre ledd, jf. § 24 første ledd

- a. ved bruk av narkotika 1500 kr
- b. ved erverv og oppbevaring av narkotika til egen bruk innenfor følgende mengdegrenser:

<i>Stoff</i>	<i>Mengde</i>	<i>Beløp</i>
Kokain	Inntil 1 gram	2000 kr
	Inntil 2 gram	3000 kr
Amfetamin og metamfetamin	Inntil 1 gram	2000 kr
	Inntil 2 gram	3000 kr
GHB/GBL	Inntil 0,25 dl	2000 kr
	Inntil 0,5 dl	3000 kr
MDMA	Inntil 0,4 gram/2 tabletter	1500 kr
	Inntil 1 gram/5 tabletter	2500 kr
LSD	Inntil 2 drypp/1,5 mg renstoff	1500 kr
	Inntil 3 drypp/2 mg renstoff	2500 kr
Cannabis (hasj og marihuana)	Inntil 5 gram	1500 kr
	Inntil 15 gram	2500 kr
Khat	Inntil 500 gram	1500 kr
	Inntil 2 kg	2500 kr
Legemidler (opioider og benzodiazepiner)	Inntil 5 rusdoser	1500 kr
	Inntil 25 rusdoser	2500 kr
Sopp inneholdende psilocin/psilocybin	Inntil 10 gram	1500 kr
	Inntil 20 gram	2500 kr

Alternativ 2:

§ 1 Narkotikaovertrædelser som kan avgjøres ved forenklet forelegg

Overtredelse av legemiddelloven § 31 andre ledd, jf. § 24 første ledd

- a. ved bruk av narkotika 1500 kr
 b. ved erverv og oppbevaring av narkotika til egen bruk innenfor følgende mengdegrenser:

<i>Stoff</i>	<i>Mengde</i>	<i>Beløp</i>
Kokain	Inntil 1 gram	2000 kr
Amfetamin og metamfetamin	Inntil 1 gram	2000 kr
GHB/GBL	Inntil 0,25 dl	2000 kr
MDMA	Inntil 0,4 gram/2 tabletter	1500 kr
LSD	Inntil 2 drypp/1,5 mg renstoff	1500 kr
Cannabis (hasj og marihuana)	Inntil 5 gram	1500 kr
Khat	Inntil 500 gram	1500 kr
Legemidler (opioider og benzodiazepiner)	Inntil 5 rusdoser	1500 kr
Sopp inneholdende psilocin/psilocybin	Inntil 10 gram	1500 kr

§ 2 Fellesbot

Foreligger flere overtredelser som nevnt i § 1, kan disse avgjøres ved en fellesbot. Boten kan gjelde bruk av narkotika i tillegg til erverv og oppbevaring av inntil tre stoffer. Det høyeste bøtebeløpet gis fullt ut, og summen av de øvrige bøtebeløpene reduseres med 50 %. Fellesboten skal ikke settes høyere enn 5000 kroner.

§ 3 Inndragning

Forelegget skal omfatte inndragning av narkotika som er i behold.

§ 4 Subsidiær fengselsstraff

Forelegget skal omfatte subsidiær fengselsstraff. Den subsidiære fengselsstraffen settes til en dags fengsel tilsvarende hver hele 1000 kroner.

§ 5 Unntak

Forenklet forelegg kan ikke utferdiges dersom

1. det er avklart at siktede ikke vil vedta forelegget,
2. siktede er under 18 år,
3. siktede har et omfattende og alvorlig rusmiddelproblem eller et klart behov for helsehjelp som følge av sin rusmiddelbruk,
4. øvre mengdegrense i § 1 bokstav b er overskredet for ett eller flere stoffer som siktede har hatt befatning med, eller

5. overtredelsen fremstår som særlig graverende eller forholdet av andre grunner vil føre til betydelig høyere straff ved vanlig straffeprosessuell forfølgning.

§ 6 Kompetanse- og innholdskrav

Forenklet forelegg utferdiges på nærmere fastsatt skjema og dateres og undertegnes av tjenesteperson i politiet. Siktedes vedtakelse skjer ved dennes underskrift.

Forelegget skal inneholde:

1. Siktedes navn, bopel og fødselsnummer.
2. Stikkordsmessig angivelse av straffebudet og det straffbare forholdet forelegget gjelder.
3. Fastsettelse av bot og subsidiær fengselsstraff, og i tilfelle den inndragning som kreves.

§ 7 Utferdigelse av forelegg

Forenklet forelegg skal som hovedregel utferdiges i umiddelbar tilknytning til overtredelsen og i siktedes nærvær. Forelegg som er skrevet ut på stedet, faller bort dersom det ikke straks vedtas.

Forelegget kan likevel utferdiges i ettertid dersom siktede på grunn av rusmiddelpåvirkning er i en tilstand som gjør umiddelbar vedtakelse uforsvarlig, eller når slik vedtakelse er betenkelig av andre grunner. Forelegget skal i så fall inneholde en oppfordring til siktede om å vedta forelegget innen en fastsatt frist, som i alminnelighet bør settes til fem dager. Forelegget faller bort dersom det ikke vedtas innen fristen.

§ 8 Annullering og opphevelse

Inneholder forelegget skrivefeil, regnefeil eller andre åpenbare uriktigheter eller utelatelse som oppdages i umiddelbar tilknytning til vedtakelsen, kan forelegget annulleres og nytt utferdiges.

§ 9 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft [dato].

Forslag til forskrift om endringer i politiregisterforskriften

I forskrift 20. september 2013 nr. 1097 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 44-4 andre ledd kan lyde:

Første ledd nr. 5 omfatter ikke forenklede forelegg.

Någjeldende § 44-4 andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 44-12 første ledd kan lyde:

Følgende opplysninger skal sperres:

1. ilagt bot etter 15 år,
2. annen ilagt reaksjon enn bot for lovbrudd med øvre strafferamme på fengsel inntil 3 år etter 20 år;
3. *ilagt betinget påtaleunntatelse med særvilkår om oppmøte ved rådgivende enhet for russaker, og*
4. *ilagt ubetinget påtaleunntatelse eller idømt straffutmålingsfracfall for overtredelse av legemiddeloven § 31, jf. § 24.*

§ 86-6 kan lyde:

§ 86-6. Anvendelsen av § 44-12 første ledd nr. 3 om sperring

Bestemmelsen i § 44-12 første ledd nr. 3 om sperring av opplysninger om ilagt betinget påtaleunntatelse med særvilkår om oppmøte ved rådgivende enhet for russaker gis tilbakevirkende kraft og får anvendelse fra 1. juli 2022.

Forslag til forskrift om endringer i utlendingsforskriften

I forskrift 15. oktober 2009 nr. 1286 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsforskriften) kan ny § 5-1 a lyde:

§ 5-1 a. Bortvisning ved forenklet forelegg for overtredelse av legemiddeloven § 31 andre ledd.

En utlending kan bortvises etter lovens § 17 første ledd bokstav g, selv om det bare er vedtatt forenklet forelegg etter forskrift om forenklet forelegg ved befatning med mindre mengder narkotika til egen bruk § 1.